وَ مَنْ نُعَمِّرْهُ نُنكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَ فَلاَ يَعْقِلُونَ (68) وَ مَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَ مَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ وَ قُرْآنٌ مُبِينٌ (69) لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيّاً وَ يَحِقّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (70) أَ وَ لَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَاماً فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ (71) وَ ذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَ مِنْهَا يَأْكُلُونَ (72) وَ لَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَ مَشَارِبُ أَ فَلاَ يَشْكُرُونَ (73) وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ (74) لاَ يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَ هُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ (75) فَلاَ يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَ مَا يُعْلِنُونَ (76) أَ وَ لَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبينٌ (77) وَ ضَرَبَ لَنَا مَثَلاً وَ نَسِيَ

خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَ هِيَ رَمِيمٌ (78) قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ هُوَ بِكُلِّ خَلْقِ عَلِيمٌ (79) الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَاراً فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ (80) أَ وَ لَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ بِقَادِرِ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَى وَ هُوَ الْخَلاَّقُ الْعَلِيمُ (81) إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئاً أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (82) فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (83)

If We grant long life to any, We cause him to be reversed in nature: Will they not then understand? We have not instructed the (Prophet) in poetry, nor is it meet for him: this is no less than a message and a Quran making things clear: that it may give admonition to any (who are) alive, and that the charge may be proved against those who reject (truth). See they not that it is We who have created for them - among the things which Our hands have fashioned - cattle, which are under their dominion?- And that We have subjected them to their (use)? Of them some do

carry them and some they eat: And they have (other) profits from them (besides), and they get (milk) to drink. Will they not then be grateful? Yet they take (for worship) gods other than Allah, (hoping) that they might be helped! They have not the power to help them: but they are a host brought up before them. Let not their speech, then, grieve thee. Verily We know what they hide as well as what they disclose. Doth not man see that it is We Who created him from sperm? Yet behold! He (stands forth) as an open adversary! And he makes comparisons for Us, and forgets his own (origin and) creation: He says, "Who can give life to (dry) bones and decomposed ones (at that)?" Say, "He will give them life Who created them for the first time! For He is well-versed in every kind of creation!- "The same Who produces for you fire out of the green tree, when behold! Ye kindle therewith (your own fires)! "Is not He who created the heavens and the earth able to create the like thereof?" - Yea, indeed! For He is the creator supreme, of skill and knowledge (infinite)! Verily, when He intends a thing, His Command is, "Be", and it is! So glory to Him in whose hands is the dominion of all things: and to Him will ye be all brought back.

جس شخص کو ہم کمبی عمر دیتے ہیں اس کی ساخت کو ہم الٹ ہی دیتے ہیں۔ کیا (یہ حالات دیکھ کر) انہیں عقل نہیں آتی ؟ ہم نے اِس (نبی) کو شعر نہیں سکھایا ہے اور نہ شاعری اس کو زیب ہی دیتی ہے۔ یہ توایک نصیحت ہے اور صاف پڑھی جانے والی کتاب، تاکہ وہ ہر اُس شخص کو خبر دار کر دیے جو زندہ ہواور ازکار کرنے والوں پر ججت قائم ہو جائے۔ کیا یہ لوگ دیکھتے نہیں ہیں کہ ہم نے اپنے ہاتھوں والوں پر ججت قائم ہو جائے۔ کیا یہ لوگ دیکھتے نہیں ہیں کہ ہم نے اپنے ہاتھوں

کی بنائی ہوئی چیز وں میں سے اِن کے لیے مولیثی پیدا کیے ہیں اور اب یہ ان کے مالک ہیں۔ ہم نے اُنہیں اس طرح اِن کے بس میں کر دیاہے کہ اُن میں سے کسی یر یہ سوار ہوتے ہیں، کسی کا یہ گوشت کھاتے ہیں،اوراُن کے اندران کے لیے طرح طرح کے فوائداور مشر و بات ہیں۔ پھر کیا یہ شکر گزار نہیں ہوتے؟ یہ سب م کھے ہوتے ہوئے انہوں نے اللہ کے سواد وسرے خدابنا لیے ہیں اور یہ امیدر کھتے ہیں کہ اِن کی مدد کی جائے گی-وہان کی کوئی مدد نہیں کر سکتے بلکہ بہ لوگ الٹے اُن کے لیے حاضر باش لشکر بنے ہوئے ہیں -اجھا، جو باتیں یہ بنار ہے ہیں وہ تههیں رنجیدہ نہ کریں،ان کی چھی اور کھلی سب باتوں کو ہم جانتے ہیں۔ کیاانسان دیکھانہیں ہے کہ ہم نے اسے نطفہ سے پیدا کیااور پھروہ صریح جھگڑالوبن کر کھڑا ہو گیا؟اب وہ ہم پر مثالیں چسیاں کر تاہے اور اپنی پیدائش کو بھول جاتاہے۔ کہتاہے "کون ان ہڈیوں کوزندہ کرے گاجبکہ یہ بوسیدہ ہو چکی ہوں؟" اس سے کہو، اِنہیں وہی زندہ کرے گاجس نے پہلے انہیں پیدا کیا تھا،اور وہ تخلیق کاہر کام جانتاہے۔ وہی جس نے تمہارے لیے ہرے بھرے درخت سے آگ پیدا کردی اور تم اس سے اپنے چو لہے روشن کرتے ہو۔ کیاوہ جس نے آسانوں

اور زمین کو پیدا کیالس پر قادر نہیں ہے کہ اِن جیسوں کو پیدا کرسکے؟ کیوں نہیں، جب کہ وہ ماہر خلاق ہے۔ وہ توجب کسی چیز کاارادہ کرتاہے تواس کاکام بس یہ ہے کہ اسے حکم دے کہ ہو جااور وہ ہو جاتی ہے۔ پاک ہے وہ جس کے ہاتھ میں ہر چیز کا مکمل اقتدار ہے، اور اسی کی طرف تم پلٹائے جانے والے ہو۔

जिस शख्स को हम लम्बी उम्र देते हैं उसकी साख्त को हम उलट ही देते हैं | क्या (ये हालात देखकर) इन्हें अक्ल नहीं आती? हमने इस (नबी) को शेर नहीं सिखाया है और न शायरी इसको ज़ेब ही देती है । यह तो एक नसीहत है और साफ़ पढ़ी जानेवाली किताब, ताकि वह हर उस शख्स को ख़बरदार कर दे जो ज़िन्दा हो और इनकार करनेवालों पर ह्ज्ज़त क़ायम हो जाए । क्या ये लोग देखते नहीं कि हमने हाथों की बनाई ह्ई चीज़ों में से इनके लिए मवेशी पैदा किए हैं और अब ये उनके मालिक हैं | हमने उन्हें इस तरह उनके बस में कर दिया है कि उनमें से किसी पर ये सवार होते हैं, किसी का ये गोश्त खाते हैं, और उनके अन्दर इनके लिए तरह-तरह के फ़वाइद और मशरुबात हैं | फिर क्या ये शुक्रगुज़ार नहीं होते? ये सब कुछ होते हुए इन्होंने अल्लाह के सिवा दूसरे ख़ुदा बना लिए हैं और ये उम्मीद रखते हैं कि इनकी मदद की जाएगी | वे इनकी कोई मदद नहीं कर सकते, बल्कि ये लोग उल्टे उनके लिए हाज़िर-बाश लश्कर बने ह्ए हैं । अच्छा, जो बातें ये बना रहे हैं वो त्म्हें रंजीदा न करें, इनकी छिपी और ख्ली सब बातों को हम जानते हैं | क्या इनसान देखता नहीं है कि हमने उसे नुत्फे से पैदा किया और फिर वह सरीह झगड़ालू बनकर खड़ा हो गया | अब वह हमपर मिसालें चस्पाँ करता है

और अपनी पैदाइश को भूल जाता है | कहता है, "कौन इन हड्डियों को ज़िन्दा करेगा जबिक ये बोसीदा हो चुकी हों?" इससे कहो, "इन्हें वही ज़िन्दा करेगा जिसने पहले इन्हें पैदा किया था, और वह तख़लीक़ का हर काम जानता है, वही जिसने तुम्हारे लिए हरे-भरे दरख्त से आग पैदा कर दी और तुम उससे अपने चूल्हे रौशन करते हो | क्या वह जिसने आसमानों और ज़मीन को पैदा किया इसपर क़ादिर नहीं है कि इन जैसों को पैदा कर सके? क्यों नहीं, जबिक वह माहिरे-खल्लाक़ है | वह तो जब किसी चीज़ का इरादा करता है तो उसका काम बस यह है कि उसे हुक्म दे कि हो जा और वह हो जाती है | पाक है वह जिसके हाथ में हर चीज़ मुकम्मल इक़तिदार है, और उसी की तरफ़ तुम पलटाए जानेवाले हो |